

- 1 – Rozumí se ministr školství a národní osvěty. Josef Šusta zastával ministerskou funkci v úřednické vládě od 15. 9. 1920 do 26. 9. 1921.
- 2 – Dnešní budova divadla.
- 3 – K dopisu není připojena žádná příloha.

Lučenecký odbor Čs. sociálně demokratické strany dělnické T. G. Masarykovi
Lučenec, 8. ledna 1921

/67

Pane prezidente!

Lučenecký odbor československej soc[iálne] dem[okracickej] strany robotníckej prijal na predsedníckej a dôverníckej schôdzi dňa 5. t. m. pripojenú rezolúciu, v ktorej žiadame pana Prezidenta, aby na kompetentnom mieste učinil kroky v záujme odsúdených ľudových komisárov.

Opakujúc našu prosbu ostávame

V Lučenci, dňa 8. jan[uára] 1921

s úctou

z poverenia lučeneckého odboru Čsl. soc[iálne] dem[okracickej] str[any] robotníckej

Dr. Alex[ander] Herz
Predseda

Béla Benkő
sekretár

Rezolúcia!

Spoločná schôdza predsedov organizácií, ďalej dôverníkov strany, tovární a závodov, vydržaná vo veľkom sále Robotníckeho domova v Lučenci dňa 5. jan[unára] 1921 s rozhorčením berie v známosť, že bieli lotri na svojom krvavom súde na smrť odsúdili súdruhov Ágostona¹, Bokányiho², Vántusa³ a Haubricha⁴.

Schôdza predsedov a dôverníkov ustáli, že tak zvané legitímne mocnosti všetky boli utvorené cestou násillia a zbojníctva, vlády a panovníci týchto mocností predsa beztriestne viedli války, ktoré zničili životy a majetky miliónov. Naproti tomu maďarská sovjetoá republika bola utvorená cestou bezkrvnej revolúcie. Dá sa zistiť ďalej i to, že dokial v Maďarsku nebolo protirevolúcie,⁵ nikomu sa nič nestalo. A nakoľko pozdejšie boli vynesené smrteľné ortieli, na tých spomenutí súdruhovia nenesú vinu.

Práve preto dnešná schôdza predsedov a dôverníkov lučeneckého proletariátu protestuje proti vykonaniu smrteľných výrokov. Spoločná schôdza konštatuje, že panstvo bieleho teroru už i dosavád spôsobilo ohromné škody hospodárskej a mravnej existencie Maďarska. Novšia vražda by len stupňovala túto škodu. V tom povedomí maďarský a slovenský

proletariát Slovenska v prípade vykonania ortielu ešte tvrdší boj bude prevádzať proti krvavým pustošiteľom zeme ako dosavad.

Podpisy jak výše.⁶

REZOLUCE

AKPR, f. KPR, inv. č. 451, č. j. D 269/21, k. 23. Originál, strojepis.

- 1 – Péter Ágoston (1874–1925), maďarský sociálne-demokratický politik, v době Maďarské republiky rad náměstek lidového komisaře (ministra) zahraničních věcí, poté komisař zahraničních věcí v šestidenní sociálně-demokratické vládě Gyuly Peidla, po „bílém“ převratu a nastolení vlády Istvána Friedricha zatčen a odsouzen k trestu smrti. V rámci výměny zajatců mezi Sovětským Ruskem a Maďarskem propuštěn a vyhoštěn, žil poté v exilu v Moskvě, Londýně a nakonec v Paříži.
- 2 – Dezső Bokányi (1871–1943), maďarský sociálně-demokratický a později komunistický politik, v době Maďarské republiky rad lidový komisař práce a péče o blaho lidu. Odsouzen k smrti, ale vyměněn v rámci výměny zajatců a vězňů mezi Maďarskem a Sovětským Ruskem, žil potom v Moskvě, kde pracoval v rozhlasu.
- 3 – Károly Vántus (1879–1927), maďarský komunistický politik, jeden ze zakládajících členů Komunistické strany Maďarska. Za Maďarské republiky rad lidový komisař pro zemědělství. Odsouzen k smrti, ale vyměněn v rámci výměny zajatců a vězňů mezi Maďarskem a Sovětským Ruskem.
- 4 – József Haubrich (1883–1938), maďarský sociálně-demokratický politik, za Maďarské republiky rad lidový komisař obrany, stejnou funkci zastával i ve vládě Gyuly Peidla. Odsouzen k smrti, ale vyměněn v rámci výměny zajatců a vězňů mezi Maďarskem a Sovětským Ruskem. V roce 1938 byl v rámci stalinského velkého teroru zatčen a zastřelen.
- 5 – Rozumí se protirevoluční vláda nastolená po pravicovém převratu z 6. srpna 1919, který smetl umírněnější sociálně-demokratickou vládu Gyuly Peidla, jež 1. srpna nahradila komunistickou vládu Bély Kuna.
- 6 – Ke slovenskému znění je v archivu též připojena rezoluce v maďarštině i s vlastnoručními podpisy.

Margaret M. Kršáková T. G. Masarykovi^a
San Francisco, 2. února 1921^b

/68

San Francisco, Cal.
Feb. 2, 1921

[...]^c

Excellentia Pane Masaryk:

Činy mi velkou radost mat tú příležitost predstavit vašej Excellentii, najhodnotnejších Americanov, pána a paní Prentissa Cobb Hale, zo San Franciska. Pan Hale je majitel největšihu Department-Opchodu zvlášť strižného tovaru v San Francisku, je podpredsedom jednej z tich největšich Bankov v San Francisku (Bank of Staly).

Cestuje po Europe v zaležitosty finančného Opchodu tejtež víž navonovanej Banky; a navštevuje zvlášť tje najhlavnejšie Europske Mestá, abi si privlastnil skrz to čo najlepši finančný Obchod.